

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

4^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 10 Φεβρουαρίου 2022 με την εξής σύνθεση: Γεώργιος Κουκούτσης, Πρόεδρος – Εισηγητής, Γερασιμούλα-Μαρία Δρακονταειδή και Μαργαρίτα Κανάβα, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 3.01.2022 Προδικαστική Προσφυγή, με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 12/4.01.2022 του προσφεύγοντος οικονομικού φορέα «...» με διακριτικό τίτλο «.....» (εφεξής «ο προσφεύγων»), που εδρεύει στο Δήμο ..., επί της οδού ... αριθ. ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του «.....» (εφεξής «ο αναθέτων φορέας»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα και κατά του με ... Πρακτικού Νο1 της Επιτροπής Διαγωνισμού (εφεξής «η προσβαλλόμενη»).

Κατά της παρεμβαίνουσας ένωσης οικονομικών φορέων με την επωνυμία «...», που αποτελείται από α) τον οικονομικό φορέα με την επωνυμία ... που εδρεύει στην ... στην ... και β) τον οικονομικό φορέα με την επωνυμία, που εδρεύει στην οδό ... στ... .. (εφεξής «ο πρώτος παρεμβαίνων»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», που εδρεύει στη ... στ... ..(εφεξής «ο δεύτερος παρεμβαίνων»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή του ο προσφεύγων αιτείται να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη κατά το μέρος που, για το έργο 4 («ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ...»), κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του πρώτου παρεμβαίνοντος, ο οποίος αναδείχθηκε προσωρινός ανάδοχος και, για τα έργα 15 («ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ..., ... & ...») και 24 («ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ... ΚΑΙ ...»), κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του δεύτερου παρεμβαίνοντος, ο οποίος αναδείχθηκε προσωρινός ανάδοχος.

Με τις παρεμβάσεις τους οι παρεμβαίνοντες επιδιώκουν την απόρριψη της προσφυγής.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε τον Εισηγητή Γεώργιο Κουκούτση
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο κατά το άρθρο 363 παρ.1 και 2 του Ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ.1 και 2 του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 15.000,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό, την από 30.12.2021 πληρωμή στην τράπεζα Πειραιώς και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης) που, αποτελεί το ανώτερο ποσό νομίμου παραβόλου και υπολογίζεται βάσει της εκτιμώμενης αξίας (χωρίς ΦΠΑ) της Σύμβασης για τα Τμήματα - Έργα 4 («ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ...»), 15 («ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ, & ...») και 24 («ΔΙΚΤΥΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ... ΚΑΙ ...»), για τα οποία ασκείται η υπό κρίση προσφυγή, ποσών 29.700.000, 23.040.000 και 33.390.000 ευρώ αντίστοιχα.

2. Επειδή ο αναθέτων φορέας με την υπ' αριθ. ... Διακήρυξη προκήρυξε ανοικτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την ανάδειξη αναδόχων σε τριάντα επτά (37) Εργολαβίες (Έργα) κατασκευής και συντήρησης δικτύων Διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στο σύνολο των διοικητικών Περιοχών του ... και τους ΤΚΣΔ/ΔΠΑ και ΤΤΕΔ/ΔΠΝ του ..., συνολικής προϋπολογισθείσας αξίας 2.400.000.000,00€ πλέον ΦΠΑ. Ο διαγωνισμός υποδιαιρείται σε τριάντα επτά Τμήματα, οι δε προσφορές μπορούν να υποβληθούν για ένα ή περισσότερα ή όλα τα Τμήματα, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 5 της διακήρυξης. Ο διαγωνισμός θα πραγματοποιηθεί με χρήση του ηλεκτρονικού Συστήματος, διεξαγωγής του διαγωνισμού, εφεξής το Σύστημα (ΣΗΔ), με την επωνυμία "sourceONE" στην διαδικτυακή πύλη www.marketsite.gr, με την επιλογή της εφαρμογής "sourceONE" της εταιρείας cosmoONE, η δε προκήρυξη απεστάλη στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 15.7.2021.

3. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε ο αναθέτων φορέας ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και

του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016.

4. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε στις 3.01.2021 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 24.12.2021 β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ από τον προσφεύγοντα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθρ. 8 του ΠΔ 39/2017.

5. Επειδή στις 3.01.2022 ο αναθέτων φορέας προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής, δια μέσω της «επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού προς όλους τους ενδιαφερόμενους σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

6. Επειδή με την υπ' αριθ. 11/2022 Πράξη του Προέδρου του 4^{ου} Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε ο αναθέτων φορέας να υποβάλει τις απόψεις του επί της υπό εξέταση προσφυγής και επί του αιτήματος λήψης προσωρινών μέτρων.

7. Επειδή ο πρώτος παρεμβαίνων κατέθεσε στις 13.01.2022, ήτοι εμπροθέσμως, μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, την με αριθμό ΓΑΚ ΠΑΡ 281/2022 παρέμβασή του, για την οποία θεμελιώνει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον καθώς η προσφορά του έχει κριθεί αποδεκτή και έχει ανακηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος για το Τμήμα 4 του διαγωνισμού και ως εκ τούτου, επιδιώκει τη διατήρηση της προσβαλλόμενης ως προς το σκέλος που αφορά την αποδοχή της προσφοράς του.

8. Επειδή ο δεύτερος παρεμβαίνων κατέθεσε στις 12.01.2022, ήτοι εμπροθέσμως, μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, την με αριθμό ΓΑΚ ΠΑΡ 249/2022 παρέμβασή του, για την οποία θεμελιώνει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον καθώς η προσφορά του έχει κριθεί αποδεκτή και έχει ανακηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος των Τμημάτων 15 και 24 του διαγωνισμού και ως εκ τούτου, επιδιώκει τη διατήρηση της

προσβαλλόμενης ως προς το σκέλος που αφορά την αποδοχή της προσφοράς του.

9. Επειδή ο αναθέτων φορέας απέστειλε στην ΑΕΠΠ μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 18.01.2022 τις απόψεις του επί της προσφυγής, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στον προσφεύγοντα και τους παρεμβαίνοντες αυθημερόν.

10. Επειδή ο προσφεύγων στις 26.01.2022, ήτοι εκπροθέσμως σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 4782/2021, υπέβαλε μέσω του διαδικτυακού τόπου του διαγωνισμού υπόμνημα επί των απόψεων του αναθέτοντος φορέα, το οποίο δεν λαμβάνεται υπόψη από το αποφασίζον Κλιμάκιο.

11. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η ως άνω προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 4^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 και 360 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του Π.Δ/τος 39/2017.

12. Επειδή στον υπό κρίση διαγωνισμό, για το Τμήμα 4 έλαβαν μέρος οκτώ (8) οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων ο προσφεύγων και ο πρώτος παρεμβαίνων, για το Τμήμα 15 έλαβαν μέρος τέσσερις (4) οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων ο προσφεύγων και ο δεύτερος παρεμβαίνων και για το Τμήμα 24 έλαβαν μέρος έξι (6) οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων ο προσφεύγων και ο δεύτερος παρεμβαίνων. Σύμφωνα με το προσβαλλόμενο Πρακτικό, όλες οι προσφορές για τα Τμήματα 4, 15 και 24 κρίθηκαν αποδεκτές και διαμορφώθηκαν οι ακόλουθοι πίνακες μειοδοσίας :

Τμήμα 4

1. Πρώτος παρεμβαίνων

2. Προσφεύγων

Τμήμα 15

1. Δεύτερος παρεμβαίνων

2. Προσφεύγων

Τμήμα 24

1. Δεύτερος παρεμβαίνων

2. Προσφεύγων

13. Επειδή ο προσφεύγων, ως προσφέρων του οποίου η προσφορά κρίθηκε αποδεκτή και κατατάχτηκε δεύτερος σε σειρά μειοδοσίας για τα Τμήματα 4, 15 και 24 θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της προσβαλλόμενης ως βλαπτόμενος, ως προς το μέρος που αφορά στην αποδοχή των προσφορών των προτασόμενων αυτού σε σειρά μειοδοσίας, πρώτου παρεμβαίνοντος για το Τμήμα 4 και δεύτερου παρεμβαίνοντος για τα Τμήματα 15 και 24, ερειδόμενο στη ζημία του από τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτων στον διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη των προσφορών τους (βλ. ΕΑ ΣτΕ 1216/2006, πρβλ ΕΑ ΣτΕ 512/2002, 517/2001), επιδιώκοντας ευλόγως να του ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

14. Επειδή το άρθρο 258 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «... 11. α) Κατ' εξαίρεση, εφόσον οι αναθέτοντες φορείς λειτουργούν ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας/πληροφοριακά συστήματα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των παρ. 1 έως 6 και 8 και του άρθρου 259, περί πολιτικής ασφάλειας του ΕΣΗΔΗΣ, αναλογικά εφαρμοζόμενων, είναι δυνατή η παρέκκλιση από την υποχρέωση εκτέλεσης των επικοινωνιών, καθώς και των ανταλλαγών πληροφοριών, μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με το παρόν Βιβλίο. ... δ) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Υποδομών και Μεταφορών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται κατόπιν γνωμοδότησης του οργάνου πιστοποίησης ηλεκτρονικών συστημάτων δημόσιων συμβάσεων, παρέχεται ή ανακαλείται η εξαίρεση της περ. α'...».

15. Επειδή το άρθρο 259 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «... 2. Στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής πρέπει να τηρούνται τα ακόλουθα: α) οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της χρονοσήμανσης είναι διαθέσιμες στους ενδιαφερομένους, β) να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014. Οι αναθέτοντες φορείς αποδέχονται τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη αν τα πιστοποιητικά χορηγούνται από έναν πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης ο

οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ της Επιτροπής, ανεξάρτητα από το αν έχουν δημιουργηθεί με ή χωρίς ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφών, [...] 3. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της με αριθμ. ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 401), από τρίτους, εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς, πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των υπηρεσιών αυτών των φορέων προς το χρήστη, η οποία διαβιβάζεται στο χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με κρυπτογραφημένο τρόπο και επέχει θέση εγγράφου με βέβαιη χρονολογία. Δεν επιτρέπεται στον αναθέτοντα φορέα ή στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως ανωτέρω περιγράφεται...».

16. Επειδή το άρθρο 9 του ν. 4643/2019 ορίζει ότι : «...4. Η ανάθεση των συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών της ΔΕΗ Α.Ε. άνω και κάτω των χρηματικών ορίων των Οδηγιών 2014/24 και 2014/25 για τις δημόσιες συμβάσεις, γίνεται σύμφωνα με τον Κανονισμό Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών της εταιρείας, κατά παρέκκλιση από την κείμενη νομοθεσία για την ανάθεση, την εκτέλεση και την έννομη προστασία κατά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, με την επιφύλαξη των διατάξεων του ενωσιακού δικαίου. Η ισχύς της παρούσας παραγράφου εκκινεί από τη συγκρότηση σε σώμα της νέας Επιτροπής Ελέγχου κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου...».

17. Επειδή το άρθρο 10 του ν. 4643/2019 ορίζει ότι : «Οι διατάξεις των άρθρων 3 έως 5 και 9 του παρόντος νόμου εφαρμόζονται αναλογικά και στις θυγατρικές της ...,.... και».

18. Επειδή το άρθρο 16 του Κανονισμού Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (ΚΕΠΥ) της ορίζει ότι: «1. Ο ηλεκτρονικός Διαγωνισμός συνιστά την κύρια διαδικασία ανάδειξης Αναδόχου των συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών του ... και πραγματοποιείται με χρήση της πλατφόρμας του Συστήματος Ηλεκτρονικών Συμβάσεων, εφεξής Σύστημα, σε

καθορισμένη διαδικτυακή πύλη, που αναφέρεται στη διακήρυξη. Το Σύστημα κατ' ελάχιστο όριο διασφαλίζει, με τεχνικά μέσα και κατάλληλες διαδικασίες, ότι: α) Καθορίζεται με ακρίβεια η ώρα και η ημερομηνία της παραλαβής των προσφορών. β) Εξασφαλίζεται ευλόγως ότι κανείς δεν θα έχει πρόσβαση πριν από τις καθορισμένες ημερομηνίες στις πληροφορίες που διαβιβάζονται δυνάμει των ως άνω απαιτήσεων. γ) Μόνον εξουσιοδοτημένα πρόσωπα μπορούν να καθορίζουν ή να τροποποιούν τις ημερομηνίες αποσφράγισης των παραληφθεισών προσφορών. δ) Στις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ανάθεσης του Διαγωνισμού, η πρόσβαση στο σύνολο ή σε μέρος των υποβαλλομένων πληροφοριών είναι δυνατή μόνον από δεόντως εξουσιοδοτημένα πρόσωπα. ε) Η παροχή πρόσβασης στις διαβιβαζόμενες πληροφορίες είναι δυνατή μόνο από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα και μόνον μετά την προκαθορισμένη ημερομηνία και ώρα. στ) Στις πληροφορίες που παρελήφθησαν και αποσφραγίσθηκαν κατ' εφαρμογή των εν λόγω απαιτήσεων έχουν πρόσβαση μόνον τα πρόσωπα τα εξουσιοδοτημένα να λάβουν γνώση. ζ) Σε περίπτωση παραβίασης ή απόπειρας παραβίασης των απαγορεύσεων ή των όρων πρόσβασης που αναφέρονται στα στοιχεία β) έως στ), εξασφαλίζεται ευλόγως ότι οι παραβιάσεις ή οι απόπειρες παραβίασης είναι σαφώς ανιχνεύσιμες.[...] 3.Οι προσφορές περιλαμβάνουν σε ηλεκτρονική μορφή όλα τα στοιχεία που καθορίζονται στη Διακήρυξη και υποβάλλονται ηλεκτρονικά στο Σύστημα, σύμφωνα με τους όρους της Διακήρυξης και τις Οδηγίες Χρήσης του Συστήματος. [...] 5.Η προσφορά θα πρέπει να υπογράφεται ψηφιακά, στην πρώτη ή τελευταία σελίδα κάθε υποβαλλομένου εγγράφου (δηλώσεις, περιγραφή προσφερόμενου αντικειμένου, σχέδια κλπ.), από πρόσωπο ή πρόσωπα τα οποία είναι προς τούτο εξουσιοδοτημένα από τον οικονομικό φορέα. [...]».

19. Επειδή στα άρθρα της διακήρυξης προβλέπεται ότι: «Άρθρο 7 - Τρόπος και χρόνος διεξαγωγής διαδικασίας. ... 3. Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν μέσω του Σ.Η.Δ. (Σύστημα Ηλεκτρονικών Διαγωνισμών) τα κατά περίπτωση έγγραφα που έχουν συνταχθεί ή παραχθεί από τους ίδιους υπογεγραμμένα με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών

πιστοποίησης ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ της Επιτροπής κατά το άρθρο 259 του ν.4412/2016 και σύμφωνα προς τον Κανονισμό ΕΕ 910/2014. [...]

Άρθρο 16 -Υποβαλλόμενα στοιχεία

1. Οι προσφορές υποβάλλονται από τους οικονομικούς φορείς ηλεκτρονικά, μέσω της διαδικτυακής πύλης www.marketsite.gr στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Ηλεκτρονικής Προσφοράς» μέχρι την καταληκτική ημερομηνία και ώρα που ορίζεται στην παράγραφο 5 του άρθρου 7 της παρούσας, σε ηλεκτρονικό φάκελο. Ο ηλεκτρονικός φάκελος προσφοράς περιέχει δύο (2) Υποφακέλους και συγκεκριμένα:

α) Υποφάκελο «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» και

β) Υποφάκελο «Οικονομική Προσφορά».

Τα στοιχεία της προσφοράς που συντάσσονται/παράγονται από τον προσφέροντα φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπίστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014.[...].

20. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005, 31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (Ολ ΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007). Επομένως, η αναθέτουσα αρχή θεσπίζοντας τους όρους της διακήρυξης αυτοδεσμεύεται και είναι υποχρεωμένη να τους εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις, η δε παράβαση των όρων αυτής οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του

αποτελέσματος του διαγωνισμού. Παρομοίως, οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να τηρούν απολύτως τους όρους της διακήρυξης και να υποβάλλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς.

21. Επειδή, η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C-278/14, *SC Enterprise Focused Solutions SRL* ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 25 και απόφαση *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυγχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C-278/14, *SC Enterprise Focused Solutions SRL* ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 27). Περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *Siac Construction Ltd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

22. Επειδή η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών (βλ. ΣτΕ 2889/2011, 4343/2005 κ.ά. βλ. και Ε.Α. 228/2013, ΣτΕ 111/2006, 597/2007 κ. ά.) εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους (Δ. Ράικος, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2017, σελ. 195 επ.). Σύμφωνα, δε, με την εν λόγω αρχή, δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

23. Επειδή, εξάλλου, σε περίπτωση που η ίδια η διακήρυξη χρησιμοποιεί όρους, όπως «με ποινή αποκλεισμού...», «με ποινή απαραδέκτου...», «οι συμμετέχοντες πρέπει...» ή άλλους παρόμοιους, είναι προφανές ότι οι όροι αυτοί θεωρούνται ουσιώδεις και συνεπώς οποιαδήποτε απόκλιση της προσφοράς από αυτούς οδηγεί σε απόρριψη της (βλ. Γνμδ ΝΣΚ 70/2002).

24. Επειδή οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, αποτελούν δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να

αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (βλ. ΣΤΕ 743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (βλ. ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *Siac Construction Ltd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

25. Επειδή, η αρχή της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει, περαιτέρω, ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπον ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις Αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, C 496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, eVigilo, C 538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 24ης Μαΐου 2016, MT Højgaard και Züblin, C 396/14, EU:C:2016:347, σκέψη 37).

26. Επειδή έχει κριθεί (βλ. Ελ. Συν 1739/2016 Μείζων Σύμβαση) ότι: α) ως «ηλεκτρονική υπογραφή» νοείται ένα σύνολο δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας, ενώ ως «ψηφιακή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή» νοείται εκείνη που συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα και είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του, έχει δημιουργηθεί με μέσα που ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται, με τρόπο ώστε να μπορεί να εντοπισθεί επακόλουθη αλλοίωση των δεδομένων, β) για τη δημιουργία ψηφιακής υπογραφής απαιτείται ο υπογράφων να κατέχει διατεταγμένο υλικό

ή λογισμικό που χρησιμοποιείται για την εφαρμογή των «δεδομένων δημιουργίας της υπογραφής», για την επαλήθευση των οποίων απαιτείται η χρήση των «δεδομένων επαλήθευσης υπογραφής» (κώδικες ή δημόσια κρυπτογραφικά κλειδιά) και η έκδοση ηλεκτρονικής Βεβαίωσης, ήτοι ψηφιακού πιστοποιητικού που συνδέει μονοσήμαντα τα «δεδομένα επαλήθευσης μιας υπογραφής» (ή δημόσιο κλειδί) με ένα συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο και επιβεβαιώνει την ταυτότητα του, εξασφαλίζει τη γνησιότητα του υπογραφόμενου κατ' αυτόν τον τρόπο εγγράφου, την ακεραιότητα του, την εμπιστευτικότητα και τη μη αποποίηση της ευθύνης του υπογράφοντος, γ) η ψηφιακή υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, ήτοι ηλεκτρονική βεβαίωση που εκδίδεται από «πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης» και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής, ήτοι από διάταξη που διασφαλίζει, αφενός ότι τα δεδομένα δημιουργίας υπογραφής που χρησιμοποιήθηκαν είναι κατ' ουσίαν μοναδικά και απόρρητα και δεν μπορούν με εύλογη βεβαιότητα να αντληθούν από αλλού, ενώ προστατεύονται αποτελεσματικά από το νομίμως υπογράφοντα κατά της χρησιμοποίησης τους από τρίτους και αφετέρου ότι η υπογραφή προστατεύεται από πλαστογραφία με τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας, επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής, τόσο κατά το ουσιαστικό όσο και κατά το δικονομικό δίκαιο, ενώ συνιστά μέθοδο απόδειξης της γνησιότητας του ηλεκτρονικού εγγράφου. Επομένως, τα ηλεκτρονικά έγγραφα που φέρουν ασφαλή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή εξομοιώνονται, από πλευράς έννομων συνεπειών, πλήρως, με τα ιδιοχείρως υπογεγραμμένα έγγραφα και αναπτύσσουν αυξημένη αποδεικτική δύναμη (άρθρο 445 ΚΠολΔ) και, εφόσον η γνησιότητα του περιεχομένου τους δεν αμφισβητείται, αποτελούν πλήρη απόδειξη ότι η δήλωση που περιέχουν προέρχεται από τον ψηφιακώς υπογράφοντα δ) τα πιστοποιητικά δημιουργίας ψηφιακής υπογραφής που έχουν εκδοθεί από φορέα παροχής υπηρεσιών πιστοποίησης εγκατεστημένο σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους καλυπτόμενους από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ηλεκτρονική υπογραφή τομείς, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τις αντίστοιχες υπηρεσίες πιστοποίησης, που παρέχονται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα, τα δε προϊόντα ψηφιακής

υπογραφής, τα οποία συνάδουν με την κείμενη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεπάγονται τις ίδιες έννομες συνέπειες με τα αντίστοιχα προϊόντα ψηφιακής υπογραφής, τα οποία προέρχονται από την Ελλάδα, ε) ηλεκτρονικό έγγραφο είναι το σύνολο των δεδομένων, τα οποία, αφού εγγραφούν στο μαγνητικό δίσκο ενός Η/Υ, αποτυπώνονται στη συνέχεια, κατά τρόπο αναγνώσιμο από τον άνθρωπο, στην οθόνη του Η/Υ ή εκτυπώνονται στον προσαρτημένο εκτυπωτή (print - out) και αποτελούν απεικόνιση της εγγραφής που έχει καταχωρηθεί στη μαγνητική επιφάνεια του σκληρού δίσκου του Η/Υ. Συνεπώς, έγγραφα που εκδίδονται ηλεκτρονικά, με χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής (ψηφιακής) υπογραφής που πληροί τις απαιτήσεις της Οδηγίας 99/93/ΕΚ, θεωρούνται νομίμως υπογεγραμμένα, έχουν δε την ίδια νομική και αποδεικτική ισχύ με τα έγγραφα που φέρουν ιδιόχειρη υπογραφή και έχουν ισχύ πρωτοτύπου με την έκδοση τους και μόνο, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε επικύρωση τους.

27. Επειδή από το σύνολο της κείμενης νομοθεσίας καθίσταται σαφές ότι: α) η ψηφιακή υπογραφή στοχεύει στην αντικατάσταση της φυσικής υπογραφής παρέχοντας παράλληλα και τα εχέγγυα γνησιότητά της, ήτοι ταυτίζεται με την πρωτότυπη ιδιόγραφη υπογραφή, που φέρει θεώρηση γνησίου της, και β) συνιστά ουσιώδη τύπο, δεδομένης της υποχρεωτικής ηλεκτρονικής διαδικασίας υποβολής των προσφορών, η παράλειψη του οποίου δεν δύναται να θεραπευθεί.

28. Επειδή ο προσφεύγων, με τον μοναδικό λόγο της προσφυγής του, που προβάλλει κατά αμφοτέρων των παρεμβαινόντων, ισχυρίζεται ότι οι προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές στο πλαίσιο των υποβληθεισών προσφορών για το Τμήμα 4, του οικονομικού φορέα ..., μέλους της παρεμβαίνουσας ένωσης οικονομικών φορέων (πρώτου παρεμβαίνοντος) και για τα Τμήματα 15 και 24, του δεύτερου παρεμβαίνοντος, οι οποίες ιδίως επί του ΕΕΕΣ εμφάνιζαν το μήνυμα «The signature includes an embedded timestamp but it is invalid», είχαν ανίσχυρη χρονοσήμανση και άρα ήταν άκυρες και, ως εκ τούτου, άκυρες ήταν και οι αντίστοιχες προσφορές των εν λόγω οικονομικών φορέων για τα Τμήματα 4, 15 και 24 του επίδικου διαγωνισμού.

29. Επειδή στο άρθρο 7 της διακήρυξης ρητώς προβλέπεται ότι οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς, απαιτείται να διαθέτουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης. Ουδόλως δε απαιτείται από τους όρους της διακήρυξης υποχρέωση του συμμετέχοντος στο διαγωνισμό όπως, επιπλέον, της ψηφιακής υπογραφής εφοδιαστεί και με πιστοποιημένες υπηρεσίες χρονοσήμανσης, που συμπληρώνουν την ψηφιακή υπογραφή ως δε βασίμως προβάλλουν οι παρεμβαίνοντες, τη δε μη πρόβλεψη σχετικής απαίτησης στη διακήρυξη παραδέχεται και ο αναθέτων φορέας στις απόψεις του. Επισημαίνεται ότι, προτού εξαιρεθεί ο αναθέτων φορέας από τις διατάξεις του ν. 4412/2016, είχε εκδοθεί, σύμφωνα με το άρθρο 258 του ν. 4412/2016, η με αριθ. πρωτ. 8174/23.01.2018 ΚΥΑ περί παρέκκλισης της ... από την υποχρέωση εκτέλεσης των επικοινωνιών καθώς και των ανταλλαγών πληροφοριών μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.), γεγονός το οποίο προϋποθέτει και συνεπάγεται ότι το σύστημα «CosmoOne» που χρησιμοποιεί ο αναθέτων φορέας για τη διεξαγωγή της υπό κρίση διαγωνιστικής διαδικασίας πληροί τις απαιτήσεις των παρ. 1 έως 6 και 8 και του άρθρου 259 του ν. 4412/2016 και συνακολούθως η βεβαίωση που αυτόματα παρέχει το εν λόγω σύστημα για τη χρονοσήμανση του εγγράφου καθιστά αυτό έγγραφο βέβαιης ημεροχρονολογίας, χωρίς άλλη διατύπωση. Ως εκ τούτου, από τη στιγμή που το έγγραφο-δικαιολογητικό συμμετοχής στο διαγωνισμό υποβάλλεται στον διαγωνισμό μέσω του συστήματος δεν μπορεί να προκύψει προβληματισμός ή αμφιβολία για τον χρόνο σύνταξης του εγγράφου σε σχέση με τον χρόνο υποβολής του (βλ. ad hoc ΑΕΠΠ 1705/2021, 1434/2021, 1379/2021).

30. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο χρόνος που εμφανίζεται στην ψηφιακή υπογραφή που έχει τεθεί στα ΕΕΕΣ των παρεμβαίνόντων προέρχεται από τον υπολογιστή έκαστου συμμετέχοντος. Ωστόσο, εφόσον δεν απαιτείται εκ του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου του διαγωνισμού η διάθεση πιστοποιημένης χρονοσήμανσης και δεν προκύπτει αμφιβολία ως προς τον χρόνο υποβολής των εγγράφων των προσφορών των παρεμβαίνόντων, καθώς αυτό βεβαιώνεται από το σύστημα «CosmoOne», σε

κάθε δε περίπτωση ούτε ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι το περιεχόμενο των επίμαχων εγγράφων αλλοιώθηκε με οποιονδήποτε τρόπο σε χρόνο μεταγενέστερο της υπογραφής τους, δεν συντρέχει εν προκειμένω λόγος απόρριψης των προσφορών των παρεμβαινόντων, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από τον προσφεύγοντα τυγχάνουν απορριπτέα ως αβάσιμα. Ως εκ τούτου, για τους ως άνω λόγους, αβασίμως ο προσφεύγων προβάλλει ότι δεν μπορεί να ελεγχθεί ο χρόνος υπογραφής των ΕΕΕΣ των παρεμβαινόντων και άρα η πλήρωση της υποχρέωσης του όρου 20.2.2.5. της διακήρυξης περί υπογραφής του ΕΕΕΣ εντός του προβλεπόμενου χρονικού πλαισίου, ήτοι εντός 10 ημερών προ της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής των προσφορών, η δε υπό κρίση προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί, για το λόγο αυτό, ως αβάσιμη.

31. Επειδή γίνεται δεκτή εν συνόλω η εισήγηση.

32. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή θα πρέπει να απορριφθεί.

33. Επειδή οι παρεμβάσεις θα πρέπει να γίνουν δεκτές.

34. Επειδή, ύστερα από τα εκτεθέντα στη σκέψη 32, πρέπει να καταπέσει το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων (άρθρα 363 παρ.5 του ν.4412/2016 και 5 του ΠΔ 39/2017).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται τις παρεμβάσεις.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022 και εκδόθηκε την 1 Μαρτίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΤΣΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ
Α.Α.
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΑΛΑΝΤΖΗ